

Asia: VN/144/2022

Hallituksen esitys eduskunnalle työttömien opiskelua ja työttömyysturva-oikeutta koskevaksi lainsäädännöksi

Yleisiä huomioita esityksestä

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään.

Oulun kaupunki kannattaa yleisesti esitykseen sisältyviä muutoksia, joilla parannettaisiin työttömien mahdollisuuksia opiskella sivutoimisesti työnhaun ohessa työttömyysetuutta menettämättä.

Lausuttavaa luonnoksen työttömyysturvalakia koskevista muutosesityksistä

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään.

Työttömien mahdollisuuksia opiskella sivutoimisesti työnhaun ohessa työttömyysetuutta menettämättä parannettaisiin muuttamalla työttömyysturvalain opiskelua koskevia säännöksiä. Opintojen pää- ja sivutoimisuutta arvioitaisiin opintojen laajuuden perusteella jatkossa vain tiettyjen erikseen määriteltyjen opintojen osalta. Työnhakijan muilla kuin erikseen määritellyillä opinnoilla ei olisi vaikutusta työnhakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta. Lisäksi osana työllistymistä edistävää palvelua suoritettavat opinnot eivät vaikuttaisi työttömyysetuusoikeuteen.

Oulun kaupunki katsoo, että ehdotus mahdollistaisi työnhakijalle nykyistä paremmin oman osaamisen ja työllistymisvalmiuksien kehittämisen työttömyysetuutta saadessa. Ehdotuksen katsotaan selkiyttävän työttömyysetuuden ja opiskelun yhteensovittamiseen liittyviä epäselvyyksiä. Tämä osaltaan voisi kannustaa työnhakijoita opintojen aloittamiseen ja vähentäisi epätietoisuutta opintojen vaikutuksesta työttömyysetuuteen ja pelkoa työttömyysetuuden menettämisestä opintojen seurauksena.

Ehdotus vaatii kuitenkin vielä osin tarkennusta. Tarkennusta vaatii esityksessä vähäisten opintojen määrittelyyn etenkin avoimen korkeakoulun opintojen osalta. Työnhakijalle voi jäädä epäselväksi, mistä opinnoista tulee ilmoittaa kuntakoikeilulle tai maksajalle, ja mitkä puolestaan ovat niin vähäisiä opintoja, ettei niistä ei tarvitse ilmoittaa. Jos työnhakija jättää ilmoittamatta sellaisia opintoja, jotka hän itse katsoo vähäisiksi mutta työttömyysturvalain näkökulmasta opinnot vaatisivatkin

selvittämistä, voi hänelle tulla takautuvasti työttömyysetuuden maksatukseen muutoksia. Ehdotus, jonka mukaan osana työllistymistä edistäviä palveluja tapahtuvat opinnot, eivät vaikuttaisi oikeuteen saada työttömyysetuutta mahdollistaisi työnhakijoiden osaamisen kehittämisen joustavasti myös palveluiden aikana ja voisivat parantaa näin ollen myös palvelun vaikuttavuutta.

Ehdotus, jossa työsuhteen aikana aloitetut opinnot eivät estäisi työttömyysetuuden saamista, jos työttömyys johtuisi työnhakijasta riippumattomasta syystä (lomautus, irtisanominen taloudellisella tai tuotannollisella perusteella), on kannatettava ja mahdollistaa työnhakijoille joustavasti opintojen jatkamisen myös työnhakijana ollessaan. Osaamisen tason nostaminen voi myös tukea nopeaa uudelleen työllistymistä.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, etteivät työnhakijan aiemmat enintään kolme kuukautta kestäneet opinnot vaikuttaisi työnhakijan oikeuteen opiskella lyhytkestoisia opintoja työttömyysetuutta menettämättä. Ehdotus on kannatettava, sillä muutos mahdollistaa työnhakijoiden osaamisen kehittämisen useamman eri lyhytkestoisten koulutusten avulla ja lisää työvoimaviranomaisen mahdollisuuksia tukea osaamisen kehittämistä joustavasti työnhakijan palveluprosessissa.

Huomioitavia vaikutuksia on esityksessä nostettu mm. työmarkkinatuen kuntaosuuksien nousu kunnissa. Tämä tuo kuntien taloudelle lisärasitetta, mikä tulisi huomioida.

Lausuttavaa työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisia opintoja opiskelevien palveluprosessista ja työnhakuvelvollisuudesta

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään.

Esityksen tavoitteena on vahvistaa työllisyyttä noin 1100 henkilöllä. Tavoitteen saavuttamiseksi työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisia opintoja arviolta yli kuukauden ajan opiskelevia työnhakijoita nykyisin koskeva määrältään alennettu työnhakuvelvollisuus rajattaisiin koskemaan vain sellaisia omaehtoisia opintoja opiskelevia, jotka eivät ole suorittaneet peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta. Muut työttömyysetuudella tuettuja omaehtoisia opintoja arviolta yli kuukauden ajan opiskelevat olisivat lähtökohtaisesti täysimääräisen työnhakuvelvollisuuden piirissä ja heille järjestettäisiin työnhakukeskustelut kolmen kuukauden välein.

Oulun kaupunki esittää, että työnhakuvelvollisuuden täysimääräistä laajentamista ei toteutettaisi opiskellessa omaehtoisia opintoja 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 26-28 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna, vaan säilytettäisiin nykyisen lainsäädännön mukaisena. Työvoimaviranomainen arvioi aina tarvitseeko asiakas osaamisen kehittämisen palveluita sijoittuakseen avoimille työmarkkinoille ja sopii tästä asiakkaan kanssa työllistymissuunnitelmassa. Laajennettu työnhakuvelvollisuus vaarantaa palvelun toteutumisen ja asiakkaan mahdollisuuden täydentää omaa osaamistaan työvoimaviranomaisen kanssa sovitulla

tavalla. Lisäksi työnhakuvelvollisuuden laajentamisen vaarana on työvoimakoulutusten keskeytysten mahdollinen lisääntyminen, joka voi vaarantaa koulutusten jatkumisen sekä koulutukseen valittujen asiakkaiden että oppilaitosten näkökulmasta. Tällä voi olla taloudellisia vaikutuksia työvoimapolitiikan järjestämiseen. Myös oppilaitoksen kannalta keskeytyneet opinnot voivat olla rahoituksen kannalta ongelmallisia. Lisäksi työnhakukeskustelujen sisällyttämisen työnhakijoiden palveluprosessiin kolmen kuukauden välein myös omaehtoisten opintojen aikana lisäksi henkilöstöresurssin tarvetta huomattavasti. Hallituksen esitys työn määrän lisääntymisestä on arvioitu alakanttiin. Työmäärää lisää myös työttömyysturvan selvittämiseen liittyvä lisätyö, kun työllistymissuunnitelman päivittäminen ja toteutumisen seuranta jouduttaisiin tekemään myös omaehtoisissa opinnoissa olevien kohdalla. Hallinnollisen työn määrän kasvuun vaikuttaa sekin, ettei osa työnhakija-asiakkaista käytä sähköisiä palveluja.

Tämän hetken lainsäädännön mukaisesti työttömyysetuudella tuettuja asiakkaita ei opintojen aikana tavata ja haastatella, kuin vasta kuukautta ennen opintojen päättymistä (yli kuukauden mittaisissa opinnoissa) ja asiakkaan palvelutarpeen niin vaatiessa. Mikäli työnhakuhaastatteluja tulee tehdä kaikille työttömyysetuudella opiskeleville, joilla ei ole aiempaa ammatillista tutkintoa tai ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta, tulee se kasvattamaan niin henkilöresurssin kuin tulkkauksenkin kysyntää. Esimerkiksi Oulun seudun kuntakokeilussa opiskelee keskimäärin 1000 asiakasta, joista n. 250 opiskelee kotoutumisen edistämiseksi annetusta laissa tarkoitetulla työttömyysetuudella tuettuja opintoja (Oulun seudun kuntakokeilun asiakkaat tilanne 04.2022). Kun näistä n. 70 % on sellaisia, joilla on jokin ammatillinen tutkinto) tarkoittaa se, että jatkossa ko. kohderyhmälle tehdään vuosittain 2800 haastattelua (n. 1000 haastattelua kotolain mukaisissa opinnoissa). Määrän kasvu on huomattava ja vaikuttaa oleellisesti työmäärän ja vaatii henkilöresurssin kasvattamista.

Lausuttavaa opiskelua koskevasta työttömyysturvan käsittelyprosessista

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään.

Ehdotettu muutos ei vähennä työmäärää kuntakokeilujen kokeilualueiden kunnissa. Muutoksen myötä kuntakokeilussa jouduttaisiin selvittämään työnhakijan ilmoittamien opintojen osalta opintojen laajuus ja antaa asiaa koskeva työvoimapolitiittinen lausunto. Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston työmäärään muutos vaikuttaa työmäärää vähentävästi, kun asiaan liittyvät lausunnot annettaisiin pääosin kullekin työ- ja elinkeinotoimistoille ja kokeilualueiden kunnille.

Ehdotettu muutos joustavoittaa asiakkaan näkökulmasta asian käsittelyä ja nopeuttaa työvoimapolitiittisen lausunnon antamista, ja on tästä näkökulmasta kannatettava.

Pelkonen Ella
Oulun kaupunki - BusinessOulu työllisyyspalvelut